

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Управління запасами з точки зору фінансового менеджменту є елементом короткострокової фінансової політики підприємства, зокрема управління оборотними активами. З точки зору фінансового менеджменту управління товарними запасами є ключовим елементом системи поточного управління оборотним капіталом, від ефективності якого залежить забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства.

Товарні запаси – це товари та готова продукція, що зберігаються на складах для подальшого постачання торговельним підприємствам або іншим споживачам великими оптовими партіями з метою їх наступної реалізації через роздрібні торговельні мережі. До товарних запасів належать товари, розміщені на складах виробничих підприємств, оптових торговельних організацій, товарно-збутових структур, а також ті, що перебувають у процесі транспортування. Товарні запаси є макроекономічним показником, який відображає обсяг виробничих і товарно-матеріальних запасів на складах та в сфері оптової торгівлі.

В умовах ринкової конкуренції управління сучасним підприємством вимагає системного підходу, який полягає у сприйнятті підприємства як цілісної економічної системи, що складається із сукупності впорядкованих, взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів. Процес управління запасами тісно інтегрований із загальною діяльністю підприємства, тому управління товарними запасами також необхідно розглядати через призму системного підходу. Питанням управління запасами присвячено значну кількість досліджень, проте більшість із них зосереджені на тактичному управлінні запасами і не розкривають системний підхід до цього процесу. У науковій літературі обґрунтовується системний характер вибору стратегії управління товарними запасами та механізмів її реалізації в умовах сучасної ринкової ситуації. Застосування системного підходу передбачає розробку стратегії управління запасами, яка відповідає загальній стратегії управління підприємством. Деякі автори визначають стратегію управління запасами як сукупність правил, що регулюють прийняття рішень у процесах стратегічного й оперативного планування, контролю та регулювання параметрів, пов'язаних із запасами. Однак таке визначення, акцентуючи на взаємозв'язку різних рівнів управління, недостатньо чітко їх розмежовує [1].

Відповідно до принципів фінансового менеджменту, для забезпечення нормального ходу господарської діяльності запаси підприємства мають бути оптимальними. Збільшення запасів може свідчити або про розширення масштабів діяльності, або про прагнення захистити грошові кошти від знецінення під впливом інфляції, або про неефективне управління запасами, що призводить до заморожування значної частини капіталу в запасах на тривалий час і уповільнення його оборотності.

«Крім того, виникають проблеми з ліквідністю, зростає псування сировини та матеріалів, збільшуються витрати на складське зберігання, що негативно позначається на кінцевих результатах діяльності організації» [2]. «Водночас недостатній рівень запасів може спричинити перебої у виробничому процесі, недозавантаження виробничих потужностей, зниження обсягів випуску продукції, зростання собівартості та збитки, що також негативно впливає на фінансовий стан» [3].

Отже, з позиції фінансового менеджменту управління запасами є складовою єдиної системи поточного управління оборотним капіталом, від ефективності якої залежить здатність підприємства підтримувати ліквідність і платоспроможність. З точки зору логістики, управління запасами – це процес оптимізації матеріальних потоків для мінімізації витрат на їх обслуговування. «Управління запасами – це пошук балансу між двома взаємовиключними в крайніх точках цілями: скороченням сукупних витрат на утримання запасів і забезпеченням максимальної надійності виробничого процесу» [1].

Таким чином, система управління запасами в контексті фінансового менеджменту охоплює комплекс заходів із формування та поповнення запасів, організації безперервного контролю та оперативного планування поставок. Аналіз системи управління запасами є поетапним процесом, який включає розрахунок спеціальних показників, що дають змогу повноцінно оцінити ефективність цієї системи.

Список використаних джерел:

1. Багрий К.Л. Поняття матеріальних запасів підприємства: необхідність їх створення. Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. 2009. Вип. IV. Економічні науки. С. 104–109.
2. Жижила Б. В. Удосконалення системи управління запасами на торговельних підприємствах. URL: <http://www.economy.nay-0 ka.com.ua/?op=1&z=5453>
3. Маркіна І. А., Вороніна В. Л. Менеджмент товарних запасів торговельних підприємств. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/831>